

Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ (Μέρος α')

Δημήτρης Κ. Μπάκας

«**Η καλημέρα είναι του Θεού**», μάς έλεγαν οι γονείς μας και οι δάσκαλοί μας κάποτε στο Χωριό μας και τα παιδιά όλα μάθαιναν να λένε «καλημέρα» σε όποιον συναντούσαν στο δρόμο! Εάν κάποιος δεν απαντούσε με προθυμία και ευγένεια στα παιδιά, τότε το χωριό τον χαρακτήριζε, «μαυρόψυχο»! **Ο χαιρετισμός στον δρόμο συνιστά την πιο ευγενική έκφραση, που καλείται «φατική επικοινωνία» και η οποία δημιουργεί συνθήκες «κοινότητας», χωρίς τις οποίες δεν ζει η ανθρώπινη ψυχή.** Ακόμη και σήμερα σε προηγμένους κοινωνικά λαούς ο χαιρετισμός, μεταξύ και αγνώστων ακόμη, σου δίνει την **αίσθηση ότι ανήκεις σε ένα σύνολο που θέλεις να ανήκεις. Δεν είσαι ξένος σε ξένη χώρα.**

Στις μεγαλουπόλεις είναι φυσικό ότι δεν περιμένουμε τέτοια φιλική προσέγγιση. Αλλά στη γειτονιά μας, στο οικοδομικό τετράγωνο, που ζούμε χρόνια δίπλα-δίπλα ο ένας στον άλλο, να μη έχουμε καμιά επαφή; Κανένα κοινό ενδιαφέρον και ουδεμία σχέση, έστω και τυπική; **Θαρρούμε ότι είναι έγκλημα κατά του εαυτού μας του ίδιου! Συνιστά την κοινωνική αυτοκτονία μας.** Γιατί απλούστατα αφανίζουμε την ανθρώπινη πλευρά του «πολιτικού»-κοινωνικού χαρακτήρα μας και γινόμαστε κάτι χειρότερο από το να μετέχουμε σε συνθήκες αγέλης. Χάνεται ο **ανθρώπινος χαρακτήρας** μας, που επί χιλιάδες χρόνια ο homo sapiens δόμησε σταδιακά με τον **συγχρωτισμό των ανθρώπων ως άνθρωποι.** Έτσι χάθηκε μαζί και η **ανθρώπινη κοινωνική συνοχή.**

Χάθηκαν τα κοινά συναισθήματα και μας καταπλάκωσαν τα προβλήματα! Το στρες, το άγχος, ο φόβος, η ανημποριά και η απελπισία. **Γιατί χάσαμε τον διπλανό μας, από τον οποίο παίρναμε πάντα δύναμη.** Χωρίς, τον οποίο δεν ζούμε και τώρα πια κατέστη **ανταγωνιστής και αντίπαλος ή στην καλύτερη περίπτωση, αδιάφορος:** «μάλλον» μένει, απλά, κάποιος δίπλα μας»!

Η ταύτιση με κοινούς στόχους, **παραδόσεις,** με κοινές παραστάσεις και αξίες έδωσαν μια **θαυμάσια ενότητα** και **προπαντός συνέχεια** στους Λαούς, οι οποίοι πέτυχαν αξιοθαύμαστα επιτεύγματα και έθεσαν τις βάσεις της ανθρωπότητας. Ο Λαός μας είναι ένας από τους ελάχιστους αυτούς λαούς. Πριν από τρεις χιλιάδες χρόνια στην ευρύτερη περιοχή μας, με πρωταγωνιστές τους Προγόνους μας, αναπτύχθηκαν σε ασύλληπτο βαθμό ανθρώπινα επιτεύγματα, τα οποία και σήμερα έχουν την αξία τους: Γραφή, τέχνη, λογοτεχνία, φιλοσοφία, επιστήμες, θρησκείες, ακόμη και το χρήμα.

Εδώ και τριάντα χιλιάδες ή περισσότερα χρόνια, όπως μας διαβεβαιώνουν οι βιολόγοι, ο **γενετικός εξοπλισμός του ανθρώπου δεν έχει μεταβληθεί.** Ο εγκέφαλος δεν διαφέρει από εκείνους των προγόνων μας που περιφέρονταν ως ορδές αγρίων. Έχουν αλλάξει ριζικά, μόνον: **οι κοινωνικές σχέσεις που καθορίζουν το πως και για ποιο σκοπό χρησιμοποιούμε το μυαλό τους.**

Το **αίσθημα ενότητας** πέρασε από πολλά στάδια μέχρι σήμερα. Στο αρχικό στάδιο κυριαρχούσε ο **φόβος απέναντι σε εξωτερικούς κινδύνους,** που οδήγησε σε δεσμούς συμβίωσης για την **επιβίωση.** Ο συνδετικός ιστός που δημιουργείται από **φόβο** διαρρηγνύεται, όταν αυτό που πρέπει να συγκρατήσει μεγαλώνει ακατάπαυστα. **Ο ιδιοτελής τρόπος σκέψης και δράσης κερδίζει έδαφος και εκτοπίζει το αίσθημα ενότητας.** Ο Πύργος της Βαβέλ συνιστά το σύμβολο μιας πρωτοφανούς ομαδικής ενέργειας αυτής της υφής. **Οι συνήθειες κοινωνικοί δεσμοί καταλύονται και οι πολλοί αναζητούν τη σωτηρία στην ικανοποίηση ιδιωτικών συμφερόντων.**

Άλλοι παλαιότερα πρόσμεναν την **ελπίδα** ανασύνθεσης της ενότητας στον ερχομό ενός «**Προφήτη**», ο Οποίος τελικά πρόσφερε μια **νέα αγάπη, χωρίς φραγμούς, που θα περιέκλειε όλους τους ανθρώπους, γυναίκες, άνδρες, γέρους, παιδιά, φτωχούς και πλούσιους, φίλους και εχθρούς.** Μέχρι σήμερα μετράμε δύο χιλιάδες χρόνια και κάθε έτος περνάει χωρίς να εκπληρωθεί αυτό το μεγάλο όραμα. **Η ιδέα, όμως, ενός ανθρώπινου κόσμου που να διέπεται από την αγάπη προς τον πλησίον δεν εξέλιπε, γιατί πράγματι συνιστά εμμενή αξία.**

Ένας νέος **συνδετικός ιστός** αναζητήθηκε για να συγκρατήσει τη συνοχή των διεσπαρμένων δυνάμεων της κοινωνίας, που λεγόταν «**πίστη στην πρόοδο και τον ανθρώπινο νου**». **Ο ανθρώπινος Λόγος. Επακολούθησε ο θρίαμβος των Επιστημών και Τεχνολογίας.** Ο άνθρωπος αποκαλύφθηκε ότι είναι ένα ον, όπως όλα τα άλλα. **Η συμπεριφορά του καθορίζεται αναπότρεπτα από τις διασυνδέσεις που έχουν προγραμματισθεί στον εγκέφαλό του.**

Η πίστη στη θεϊκή πλάση, που ενώνει τους ανθρώπους έχει, εν πολλοίς, αναιρεθεί και μαζί της έχει διαρραγεί και ο συνδετικός ιστός που είχε καλλιεργηθεί επί χιλιάδες χρόνια. Η απλή και γυμνή νόηση δεν έχει τη δύναμη να συνδέσει όλους τους ανθρώπους της Γης. Ζούμε σε ένα κοινωνικό χάος, όχι από έλλειψη γνώσεων, που μας έχουν πλημμυρίσει, αλλά από έλλειψη κατανόησης και επίγνωσης της αξίας και σημασίας ενός κοινού αισθήματος ενότητας, που να κατευθύνει το σκέπτεσθαι, το συναισθάνεσθαι και το πράττειν των ανθρώπων.

Ο άνθρωπος ξέχασε την αξία του όλου! Μέσα στη μέθη να γίνει κυρίαρχος της φύσης και της ζωής, έπαψε να τρώει πια καρπούς από το «δένδρο της γνώσης». Αρχισε να το τεμαχίζει μέχρι την τελευταία ίνα του για να μάθει την αλήθεια! Η σκέψη του προσαρμόστηκε στην επιμεριστική ανάλυση, διάσπαση, εξειδίκευση και απομακρύνθηκε υπερβολικά από το όλο. Αρκέστηκε σε μια μάλλον απλή και τυχαία συνδυαστική και όχι σε μια αρμονική σύνθεση των μερών σε όλο. Πέτυχε θαύματα, αλλά έχασε, εν πολλοίς, τις ποιότητες που αναδύονται από το όλο. Κοντολογίς έχασε το ...δένδρο, τον άνθρωπο! Τον πελέκησε αντί να τον θαυμάζει, να τον ποτίζει και να το απαλλάζει από τα αναρριχώμενα φυτά. Δεν τήρησε το παράδειγμα της φύσης που είναι προφανές. Κάθε ύπαρξη συνιστά σύνθεση μερών που αποδίδει ποιότητες που δεν έχουν τα μέρη από μόνα τους.

Το ίδιο συμβαίνει και με το «δένδρο της ζωής». Το κομματιάσαμε σε επιμέρους στοιχεία. Αυτό συμβαίνει με τον κόσμο ολόκληρο, την κοινωνία, τον άνθρωπο. Φθάσαμε στα κύτταρα, τα γονίδια, τα μόρια και τα άτομα, χωρίς όμως αμφίδρομη προσπάθεια αρμονικής επαναδόμησης. Το Σύμπαν διαστέλλεται, τα πάντα ανταγωνίζονται άλληλα, η εξέλιξη ωθεί όλες τις μορφές της ζωής σε εκτροπή, σε μεγαλύτερη εξειδίκευση, δήθεν για λόγους ελευθερίας. Πιστέψαμε σε μια διασπαστική δύναμη που θεωρούμε ως πρόοδο, αλλά με πολλές μισές αλήθειες. Για την ύπαρξη των πάντων απαιτείται μια συμπληρωματική δύναμη, υπεύθυνη για τη συνοχή όλων και φυσικά και των ανθρώπων. Μια δύναμη συντονισμού ως δύναμη συνύπαρξης. Ακόμη και στο Σύμπαν, που διαστέλλεται συνεχώς δημιουργούνται νησίδες πύκνωσης. Οι πρόγονοί μας το είχαν ήδη εντοπίσει. Την ισορροπία αναζητούσαν πάντοτε μεταξύ «πύκνωσης» και «μάνωσης» (Αναξιμένης). Το αξίωμα του Ηράκλειτου: «Η άνω και κάτω οδός» για το σκόρπισμα και το μάζεμα της ύλης.

Τα ελάχιστα μόρια, τα νουκλεοτίδια, φορείς γενετικών πληροφοριών πρέπει να είναι αρκετά σταθερά για να κάνουν την ομαλή εξατομικευμένη διάπλαση και παράλληλα να είναι και τόσο ασταθή, ώστε να επιτρέπουν κατά καιρούς νέες μεταβολές των πληροφοριών, γιατί αλλιώς δεν θα υπήρχε εξέλιξη μορφών ζωής. Έτσι, εξωτερικά σχηματίστηκε μία μεμβράνη που έχει δύο όψεις και διπλό ρόλο. Εσωτερικά παρέχει την απαιτούμενη ενότητα και ασφάλεια και εξωτερικά επικοινωνεί με το εξωτερικό περιβάλλον.

Δεν υπάρχει κανένας ζωντανός οργανισμός ο οποίος δεν διαθέτει εσωτερική ευρυθμία χωρίς μίας μορφής εξωτερικής ισορροπημένης επικοινωνίας. Έτσι η ζωή, διαρκώς αλλάζει, έχει συνέχεια και γράφει ιστορία. Ο θάνατος είναι ένα από τα απλά επιμέρους στοιχεία της.

Οι ιστοί της ζωής συνιστούν το «δένδρο της ζωής» και οι οποίοι ανανεώνονται και διαιωνίζονται. (συνέχεια στο επόμενο).

Δημήτρης Κ. Μπάκας
11 Απριλίου 2022